

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 filléret közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten kint
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Székely vasutak.

(T.) Tisza István gróf miniszterelnök egy távirata, melyet a marosvásárhelyi Székely-társasághoz intézett, reményt nyújt arra, hogy a székely vasutak ügye végre-valahára megoldást fog nyerni. A kérdésnek ez oldala fölött tehát nem is akarunk töprengeni. Végre is a székely vasutak jelenlegi állapota annyira ellenkezik egy helyes irányban vezetett közgazdasági és kereskedelmi haladás elveivel, hogy a kiépítés immár elodázhatatlan köteleességgé vált. A kérdés nem is az ügy ez oldalán fordul meg.

Az sem lehet kétkedés tárgya, hogy a kormány komoly szándékával ellenkezni fog minden halogatás. Csupán a miként kérdése az, mely egyaránt érdekel mindenkit, aki átérzeni képes azt a rendkívüli fontosságot, mely a székely vasutak helyes megoldásához fűződik.

Mi abban a véleményben vagyunk, hogy a vasutak teljes kiépítése nélkül székely mentési akcióról beszélni nem lehet. Mert bármily jelentőséget tulajdonítunk is a székely mezőgazdaság és ipar fellendítése körül megindított kormány akciónak, mélyreható változást csak a székely vasutak kiépítésétől várhatunk. S e tekintetben hajlandók vagyunk azon álláspontunkat is megvédelmezni, hogy minden áldozat, minden fáradság, melyet a kormány a székely népért tesz, egy ideális, de meddő küzdelem jegyében történik, melynek alapot csakis a székely vasutak adhatnak.

Igy állítva fel a tételt, talán nem is lesz nehéz levonni a konzekvenciákat.

Azt az axiomát pedig ma minden nemzetgazdász ismeri, hogy a kereskedelmi forgalom teljes szabadsága nélkül igazi nemzetgazdasági életről szó sem lehet.

Már pedig nekünk forgalomra van szükségünk. Nem személyi, hanem áruforgalomra. A székely vasutak jelenlegi állapotukban pedig ennek a célnak nem felelnek meg. A héjjasfalva—székelyudvarhelyi vasut tisztán személyforgalmi vonal. A sepsiszentgyörgy—kézdivásárhelyi vasut szintén személyforgalmi vonal. Ezeket és a már megkezdett vonalakat bekapcsolni a világforgalmat teljesítő fővasuti vonalakba, vagy éppen ezeken a vonalakon bonyolítani le a keleti kereskedelmet — olyan feladat, hogy a mai székelyföldi állapotok jobbra fordulását csak ettől várhatjuk.

Nem kicsinylendő dolog tehát a kérdés mikéntjének meghatározása. Egy elvétesztett lépéssel örökre bevágjuk az utját annak, hogy a Székelyföldön a forgalom beosztása megfeleljen a hozzá fűzött érdekeknek.

Épen ezért három fő-szemponatot kell szemelölt tartanunk a vasutak kiépítésénél: 1. Hogy az ország belseje felé a forgalom közvetlen legyen. 2. A székelyföldi vár-

megyék egymásközi érintkezésével a leg-szorosabb kapcsolat létesüljön. 3. Kelet felé az ország belsejéből a vonalak közvetlenek legyenek.

E szempontok elseje és harmadika vezette a budapest—predeáli vonal építőit. Sajnos, kifelejtették a Székelyföldet, vagy elégségesnek tartották szárnyvonalak építésével belevonni ennek a vonalnak életfolyamába a székelyföldi periferiákat.

Meg is boszulta magát rajtunk ez a téves politika s ma már kétségtelenül tisztán látjuk, hogy a Székelyföld nagymérvű kereskedelmi és mezőgazdasági elmaradottságának egyik legfőbb oka épen azon körülményben fekszik, melyből az oláhok és szászok által lakott vármegyék emelkedése következett, hogy t. i. az erdélyi fővasuti vonal hatástalan maradt reánk s minden közgazdasági haszon a közvetlen érintett vidékekre háramlott; sőt tőlünk az életerőt egyenesen elvonta.

Az előbb említett három szempont figyelembe tartása mellett a székely vasutak egyetlen helyes megoldása a következő lenne:

Kiépíttetnék a Nagykárolyon, Deésen, Gyergyószentmiklóson, Csikszeredán, Gyimesen, Galatzon, Sulinán át vezető fővonal. A Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen, Sepsiszentgyörgyön és Constanzán át vezető fővonal. Az Erdőszentgyörgyön, Gyergyószentmiklóson, Jassin és Odessán át vezető fővonal.

E három fővonal ütköző pontjai tehát Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyószentmiklós lennének.

Aki rátekint a mappára és meghuzza e vonalak irányát, azonnal tisztában lehet azzal, hogy csakis az így kiépített vonalaknak a meglévő szárnyvonalakkal leendő összekapcsolása után beszélhetünk a székelyföldi forgalom jövőjéről.

Természeti kincseinket kiaknázni, a székely nép terjeszkedésének nyugat felé teret adni, magyar kereskedelmi politikát a Keleten megerősíteni csak is ez alapon lehet. Aki ezt megvalósítja a magyar nemzeti szupremácia érdekében, megtette mindazt, amit a székely nép történelmi hivatása parancsolólag ir elő.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, március hó 22-én.

Az orosz-japán háboruban semmi feljegyzésre érdemes nem történt. És ez természetes is. A hadviselő felek a tengeren már körülbelül végeztek egymással. Ami a szárazföldön történni fog, az csak a jövő zenéje lesz. Hogy aztán ez a zene ágyudörgéssel kísérve, melyik fél véres katasztrófáját fogja jelenteni, azt ma még előre látni nem lehet. Kuropatkin tábornok szavai szerint a háboru két évig is eltarthat. Egyelőre tehát csak az előkészületeknél tartanak.

Ezek a napok egy jelentőséges évforduló

emlékeit keltik fel a magyar nép szívében. Kossuth Lajos halálának tíz éves fordulójára zajlott le f. hó 20-án. Ünnepezték a magyar nép s habár az ünnep nem is volt nagy szenzációkkal összekötve, mégis éreztük, hogy e napon átvonul a nemzet lelkén a fájdalmas visszaemlékezés érzése. Mintha a magyar gondolkodásban történt volna egy kis változás az elmúlt tíz év óta; sokkal nemesebb egyszerűséggel gondoltunk vissza a legnagyobb magyar történelmi alakra: Kossuthra, mint csak évekkkel is ezelőtt. És ennek így is kellett lennie. A nagy ember halálával megtisztult az emléke minden földi salaktól s ma már egy eszményképpé vált, mely itt él köztünk s épen ezért halálában közelebb áll szívünkhöz, nemes vonásaival beírva a nép kitörölhetetlen emlékezetébe. Hadd tegyük le mi is az ő sírjára a megemlékezés koszorúját!

A képviselőház megszavazta az 1904. évi 6 hónapos indemnitást s ezzel az ex-lex állapotnak vége szakadt, a sorozás pedig foly mindenütt az országban, a mint az előre látott következménye volt a pártok békéjének. Sőt a képviselőház f. hó 21-én tartott ülésében általánosságban és részleteiben letárgyalták és elfogadták az 1904. évi újoncjavaslatot is. Most már csak az 1903. évi költségvetés, a horvát és olasz provizoriumok és a tisztviselői javaslatok következnek.

A külföldön a Dreyfuss ügy és a belga király pere foglalja el a közfigyelmet. Dreyfuss felmentése szinte bizonyos. A belga király pere azonban kétséges kimenetelű lesz. I. Lipótot ugyanis perlik a saját leányai, anyai örökségükért. Hihető, hogy a bíróság, mely megállapította azt, hogy a király pere is a rendes bíróságok elé tartozik, igazságot fog szolgáltatni a kitaszított és javaiktól megfosztott hercegnőknek.

Egyéb érdekes külföldi esemény nincs, ha csak fel nem említjük, hogy X-ik Pius pápa és Margit olasz anyakirályné között jelentékeny békeközeledés történt. — X-ik Pius most készül dönteni egy magyar biborosi méltóság dolgában s a mi főpapjaink között nagy a versengés. Samassa érsek és Császka püspök között fog a döntés történni.

De hogy meg ne feledkezzem a ref. egyházi élet egyik jelentős eseményéről, ide írom, hogy a Kálvin-téri református templomban vasárnap délelőtt iktatták be főpásztori hivatalába Baksay Sándort, a dunamelléki egyházkerület új püspökét. A templom ez alkalomból fényes közönséggel telt meg, a melynek soraiiban nemcsak az egyház vezérférfiai, hanem politikai életünk és társadalmunk kitünőségei is megjelentek.

Művészi életünkben nevezetesebb esemény a Népszínház válságának befejezése. Vidor Pál az új igazgató már vezeti a színházat és állítólag Kürty Klára is visszalép a színház kötelékébe, jelentékenyen csekélyebb fizetéssel. Mert mig előbb 64000 koronára rugott a fizetése, Vidor csak 16000 koronát ajánlott fel.

A másik érdekes esemény egy plágium ügy. Siklósi László és Tóth Béla ugyanis plágiummal vádolták Bokor Józsefet, az „Almafa” c. színmű szerzőjét. A per a vádlóknak adott igazat s ezzel befejeződött ez a sok port fel vert ügy.

És ezzel kimerítettem mindent, a mit megírásra érdemesnek találtam. Kévs ugyan terjedelemre, de elmélkedésre már elég.

r. l.

A választók névjegyzékének kiigazítása.

A belügyminiszter utasította valamennyi központi választmányt, hogy válaszsák meg az összeíró küldöttségeket és azok az indemnitásról szóló törvényjavaslat szentesítése után azonnal kezdjék meg munkálataikat és ápr. 15-ig fejezzék be.

A műtrágyázásról.

— Jékei Ágh Endre felolvasása az U. G. E. közgyűlésén. —

(1-ső folyt.)

Ismerjük most már meg az egyes műtrágyák féleségeit s később alkalmazásuk módját. Mint mondtam három fő tápanyagra van a miveleti növénynek szüksége: nitrogénre és foszforsavra és kálira.

A műtrágyák, a mint ezen tápanyagok egyikét, vagy másikat tartalmaznak nagyobb százalékban nitrogéntrágyák, foszforsavtrágyák és káli-trágyák.

A nitrogén minden növény fejlődésére szükséges különösen, hogy annak levélzete dus legyen. Vannak azonban növények az u. n. pillangósok, a melyek a levegőből veszik azt magukhoz, legtöbb növény azonban a földből, a gyökérzet útján táplálkozik. Ha tehát nincs a nitrogénből a földben, úgy azt pótolnunk kell és pedig trágyával.

Az istálló trágyázás és zöldtrágyázás volna hivatva ezen fontos tápanyagot pótolni, a legtöbb esetben azonban nem leszünk abban a helyzetben, hogy pusztán a nitrogén pótlása kedvéért istállótrágyát használjunk. Pedig az a talaj, a mely elegendő nitrogént nem tartalmaz, kielégítő terméseket nem szolgáltat. Folyamodnunk kell tehát az egyoldalú nitrogéntrágyákhoz, a melyeknek hazai viszonyaink között nagy jelentőségük van.

A legelterjedtebb és leghasznosabb nitrogéntrágya a *chilisalétrum*, a mely kb. 15 százalék nitrogén tartalommal bír. Hatása gyors, mivel vízben könnyen oldható s azonnal a növény által felvehető állapotba jut. Ennélfogva a szár és levélzet képződést gyorsítja s a magtermést is fokozza.

A chilisalétrum helyes alkalmazásánál azonban nem szabad elfelednünk, hogy jóságos hatását csak akkor lesz képes kifejteni, ha a talajban elegendő foszforsav is van, a miből az következik, hogy chilisalétrumtól csakis foszforsavtrágyával egyetemlegesen várhatunk nagyobb eredményt. Azon növények, a melyek egyenesen megkövetelik a nitrogéntrágyázást a *len*, *árpa*, *dohány*. Az *árpa* rendszeren a cukorrépa után lesz vetve nálunk s ha különösen a répa alá nem trágyáztunk, mivel az sok nitrogént vesz fel, ezen veszteséget az egyoldalú nitrogéntrágya fogja pótolni.

De egyéb gabonaféléknél is előfordulhat az, hogy elégtelen nekik a talaj nitrogénje, s az pótlásra szorul. A *dohány* ha ültetésekor kevés salétromot kap hamar megered. A *len* pedig ha a nitrogénből adunk alá szintén gyorsan kap lábra, így a gyomok kevésbé tudják elnyomni, a mi fejlődésének csak előnyére van.

De van még más eset is, midőn chilisalétrum kitűnő szolgálatot tehet s ez akkor áll be, midőn *gyenge vetéseket akarunk felsegíteni*. A tavasszal satnya őszi vetés, melyet a tél zordsága megviselt, vagy a hideg tavaszi időben rosszul kelő tavaszi gabona, a melynek esetleg a féreg is ártott, chilisalétrummal fejtrágyázva, gyorsan magához jön s ilyenkor csekély kiadással megmentjük a vetést. A chilisalétrumnak különösen szárazabb esztendőben van biztosabb hatása és pedig kötöttebb talajon jobb; homok-talajon csekélyebb.

A chilisalétrum alkalmazásánál figyelembe veendő az, hogy ha a vetés feljavitása céljából trágyázunk, akkor csak kevés kat. holdankint 50—60 kgr.-ot használunk. A vetés kézzel úgy történik, mint a magvetés, csak hogy nem tele marokkal, hanem három uj között és két szakaszban, az első részletet a vetés bokrosodásakor adva, a másodikat a szárba menéskor.

A vetőmag közelébe kétféle képen hozhatjuk a chilisalétrumot. Vető gépekkel, melyek egyszerre szórják a magot és trágyát s a sorba vetőgépeknek némi átalakításával, olyképen, hogy a vetőláda keresztfalakkal rekeszekre osztatik, két tölcser egyesítettik egy vetősaruba s a fölösleges garatok elrekesztetnek.

A chilisalétrum ára meglehetősen magas, métermázsánként kb. 25—26 K. Ezért a gazdának takarékosan és okszerűen kell a chilisalétrumtrágyázásával eljárni, idején és helyén alkalmazni, mert csak így válhat az jövedelmezővé reá nézve.

Nagyjából ennyit véltem szükségesnek előadni a nitrogéntrágyázásról s most eljutottam a műtrágyázás legfontosabb fejezetéhez a talaj foszforsavnak pótlására irányuló tennivalókhoz. Hazai különféle talajalakulásaink legtöbbjében a

foszforsav nagyon minimális arányban fordul elő s ezt mindennek előtt a *legnagyobb mérvben* kell pótolnunk, ha termésünket fokozni akarjuk. Ez okból a foszforsavtrágya a magyar gazdának legfontosabb műtrágyája.

Miként nitrogéntrágyát is többfélével ismerünk, így vagyunk a foszforsav trágyákkal is, legtöbbje azonban csak kisebb mértékben képes a töle várt eredményt biztosítani s azért elsorolásukra ki sem terjeszkedem, csupán a két legfontosabbat a *Thomassalaklízist* és *superfoszfátot* említem itt fel s e kettő közül is, mint olcsóbbal, eredményesebbel, takarékoság szempontjából előnyösebbel a *Thomassalaklízissel* kívánok tüzetesebben foglalkozni.

A *Thomassalak* acél-gyári mellék termény. A vasércet ugyanis mindig tartalmaznak foszfort, a mely ha a vasban marad, az ebből készült acélt törékenynyé teszi, miért is azt el kell távolítani. Az eltávolítás a G. Thomas által feltalált Benemer eljárás szerint történik s lényege, hogy a nyersvasat mésszel keverik, megolvastják s a megolvastott tömegbe levegőt fuvatnak. A levegő a foszfort foszforsavvá változtatja át, a mésszel foszforsavas mésszé egyesül s mint ilyen a vasalakra kerül amegolvadt vas felületén összegyűl, honnan leeresztik. Ezen fekete színű és vasrésszel kevert salakot összetörlik, a belekerült vasdarabokat kiválogatják belőle és mint *Thomassalaklízist* hozzák forgalomba.

A Thomassalakban a foszforsav könnyen oldható állapotban fordul elő, így a növények által gyorsan vehető fel. Számos tapasztalatok után mondhatom ezt, a mely tapasztalatok nemesak ezen állítást bizonyították be, hanem még egy fontos tulajdonságát a *Thomassalaknak* t. i. azt, hogy *hatása több évre is kiterjed*.

Alkalmazható, mint téli és tavaszi trágya őszi gabonánál; rétek felül trágyázására s legelők feljavitására. A szántóföldön a Thomassalakot összel, vagy tavasszal szórhatjuk el s alászántjuk, de a réteken, heréseken és lucernásokon megfelel az egyszerű elszórás is ha utólag fogas boronával beboronáljuk.

A Thomassalak minden talajon alkalmazható s a legszebb eredménnyel. Az egyes kulturnövényféleségek szerint: *Gabonánál*, úgy a tavasziaknál, mint ősziaknál, mert ezeknek diszlesére főkéllék a foszforsav s okvetlen szükséges a *szemlépéshez*. Bő *Thomassalak* trágyázás által, istálló vagy nitrogén trágyával kapcsolatban a gabonaneműeknél majdnem minden körülmények között *nagy* terméseket érünk el, egyuttal pedig a *szemterméseket* oly mértékben javíthatjuk, hogy azok mennyiségben és minőségben semmi követelni valót sem hagynak fel. Gabonaneműek alá kat. holdként 200 kgr. *Thomassalak* alkalmazása a legtöbb helyen megfelel.

(Folyt. köv.)

Jékei Ágh Endre.

Egyházi élet.

Szent Antal estély. Szent-Antal társulat ez évben utolsó Szent-Antal estélyt f. hó 22-én tartotta meg a Budapest-szálló diszternében. Óriási közönség gyűlt össze ez alkalommal s a nagy színházterem minden zugát elfoglalták az érdeklődők. Ez utolsó estély programja a következő volt: Czelli bucsu, szavalta Demény Bella. Reverie, Vientempstól, hegedűn játszta Morascher Hugó, zongorán kísérte Roediger Melánie. Alkalmi előadás, tartotta Szemlér Ferenc tanár. Chopin-Nocturne (15-ik mű, 2-ik szám Fis-dur és 37-ik mű, 2-ik szám G-dur) és Liszt: Rigoletto ábránd, zongorán előadta Hollaky Arthur főispán. A koldus, szavalta György Dénes tanuló. Ave Mária, harmonium kíséret mellett énekelte Jánossy Iluska. Allegorikus párbeszéd és előkép (melyet Petrányi Miklós szakisk. tanár rendezett), melyben szerepeltek: Daróczy Nina, Maráth Aranka, László Mariska, Madarász Beatrix, Miss Etelka, Demény Mariska és Irénke. Mondanunk sem kell, hogy ez a szépen összeállított s a rendezők kiváló izlését dicsérető program minden részében pompásan sikerült. Különösen kiemeljük Hollaky Arthur főispán zongora játékát, aki ez alkalommal is fényesen bizonyította, hogy egyike a legtekélyesebb zenei tudással és technikával rendelkező zongora játékosoknak. Az előadott műveket mély zenei érzéssel és biztos játékkal interpretálta s a zongora hangjai, mint a gyöngyszemek peregetek ujjai alatt. Viharos tapsokkal köszönte meg a közönség a műelvezetést s a többi

szereplők, valamint a rendezők: Demény Ferenc és Simó Mátyásné is részesültek a közönség hálás elismerésében.

Legujabb.

Budapest, március 22.

A képviselőház ülésén az 1904. évi *ujoncjavaslatot harmadszori olvasásban elfogadták*. Azután a mult évi költségvetés tárgyalása kezdődött. Felszólaltak Bartha Ödön, Saághy Gyula, Csernoch János és Batthányi Tivadar. A javaslat tárgyalása nem fog hosszabb időt igénybe venni.

Budapest, márc. 23

Johannesburgból érkezett jelentés szerint a pestis kiütött s eddig *30 halálos kimeneteli eset fordult elő*.

Brassó, március 23.

A Kórodi lemondása folytán megüresedett mandátumot, a mai választáson *Copony Traugott papírgyáros nyerte el egyhangulag*. Az új képviselő a szabadelvű-pártba lépett.

Irodalom.

Kakas Márton. Mulatságos képek, elmés apróságok tarkítják ezen a héten is a Kakas Márton-t. Az első oldalra Linek Lajos festette meg a régi nemzeti párt feltámadását ötletes formában, míg az utolsó oldalon Bér Dezső remekelt egy pompás társadalmi képpel. Mőd nélkül mulatságos Linek Lajosnak egy kettős képe, amely azt jövendőli meg, hogy micsoda felfordulást csinál az exlex-állapot megszűnése a falun. Éder Gyula a Kossuth Lajos-utcaról rajzolt egy kacagtató képet, míg Jeney Jenő a politikai békét választotta témául a maga elmés rajzához. A kisebb képek is egytől-egyig művésziek s a szöveg is ötletes és mulatságos, mint mindig. A Kakas Márton előfizetési ára negyedévre három korona. Egyes száma 30 fillér, kapható minden újságelárusítónál.

Különfélék.

— **Március 15.** Mint utólag értesítenek — a nagy nap emlékét méltóképp megünnepelték Szentkeresztbánya tulajdonosai és munkásai is. Az iskolateremben a március 15-iki eszméket tárgyaló felolvasás volt, melyen a gyári és bánya összes tisztviselői és munkásai teljes munka szünetben résztvettek. Hazafias dalok éneklésével ért véget az évenként megújuló szép ünnepély.

— **Kossuth Lajos** halálának 10-ik évfordulóját méltó ünnepélyvel ülte meg a helyi róm. kath. főgimnázium ifjusága, melynek önképzőköre f. hó 21-én szép ünnepélyt rendezett. Emlékbeszédet mondott Anka János, továbbá Katona Endre, Ferenczy Károly és György Dénes hazafias és alkalmi költeményeket adtak elő. Végül Burger Arthur tanár zárta be az ünnepélyt egy szép beszéddel s az ifjuság a Kossuth-nóta lelkes éneklése mellett oszlott szét.

— **Sorozás.** Az udvarhelyi járásban most folynak a sorozások. F. hó 21-én, 22-én és 23-án összesen 175 embert soroztak be a járás különböző községeiből. A besorozottak az 1881, 1882. és 1883. évi szülöttek. A sorozás eredményével ez ideig úgy a katonai, mint a polgári hatóságok teljesen megvannak elégedve. A járásban végrehajtott sorozás végeredményét lapunk legközelebbi számában közöljük.

— **Áthelyezés.** Bots Lajos m. kir. adótiszt Székelyudvarhelyről Kolozsvárra helyezett át. A kiváló tisztviselő szorgalmával felelővői elismerését, jó modorával és humanus gondolkodásával pedig a közönség szeretetét vivta ki s így őszintén sajnálja mindenki, hogy körünkől eltávozik.

— **Figyelem!** A jótékony nőegyesület szombati színelőadással egybekötött estélye pont fél nyolc óra kor megkezdődik. A rendező bizottság emuton is figyelmezteti a közönséget a pontos megjelenésre, mert az előadás és szünetek miatt a kitűzött kezdési időt föltétlenül betartják.

— **Halálozás.** Egy mindenki által tisztelt, közbecsülésben álló férfi hunyta le örök álmra zemeit. G a i b e l Rezső ny. kir. telekkönvvezető halt meg f. hó 21-én Homoródklándon, ahol a nyugalom napjai alatt családjával tartózkodott.

Az elhunytban neje sz. Marcinkiewicz Szeverin férjét és gyermekei Szeverin és Aladár atyjukat gyászolják. Kivülök még nagy számu rokonság s a részvevő közönség osztozik a fájdalomban. **G a i b e l** Rezső temetése tegnap, f. hó 23-án történt meg a székelyudvarhelyi róm. kath. temetőben. A gyász isteni tisztelet pedig ma lesz H.-Karácsonfalván. Nyugodjék csendesen!

— **Agyagfalvi Goró Lajos**, az ismert nevű festő művész és illusztrátor f. hó 19-én Budapesten meghalt.

— **Tamási Péter** kir. törvényszékünk vaszorgalmu irodaigazgatója tegnap hirtelen elhunyt Kolozsvárt, hova súlyos betegségének gyógyítása végett közelebről utazott. Halála városszerte mély részvétet kellett.

— **Ipari és gazdasági Hitelszövetkezetünk** vasárnap, e hó 20-án tartotta meg évi rendes közgyűlését **S p a l l e r József** h. igazgató-elnök vezetésével az intézet helyiségében. A közgyűlés elfogadta az évi mérleget s úgy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottságnak megadta a szokásos felmentvényt; elismerést szavazván mind a két vezető faktor ügybuzgó működéséért. Majd az igazgatóság és felügyelő bizottság három-három tagját újból visszaválasztotta s ezzel a közgyűlés véget ért. — Itt említjük föl, hogy a Hitelszövetkezet igazgatósága kedden tartotta meg közgyűlés utáni első ülését, melyen **V a j d a Feren** ev. ref. papot, a szövetkezeti eszme kipróbált derék harcosát igazgató-elnökének és **S p a l l e r József** szakiskolai tanárt aligazgató-elnökének választotta, példás egyetértéssel. Együttal a jegyzői állás megszüntetését kimondotta és eddig teljesített munkásságát jegyzőkönyvileg elismerve, a jegyzői tisztt betöltését hivatalból a könyvelőre ruházta át. Az ülés ünnepies aktussal végződött. **Vajda Feren** elnök küldöttség élén megjelent s az elnök üdvözlése után, esinos beszédben köszönte a személyéhez fűzött bizalmat.

— **Hangverseny.** **Wilikoff Keresztély** fuvolaművész szombati hangversenye, dacára a közönség indokolatlan részvétlenségének — kitűnően sikerült. A jelen voltak bizonyára nem bánták meg, hogy meghallgatták a jeles művész előadását, aki az előadott zeneszámok mindenikében valóságos remekelt. **Wilikoff** hangversenyén **K e r t é s z Albertné** urnő is közreműködött, s a zongora kíséretet az ő ismeretes zenei tudásával és művészi precizitásával szolgáltatta. A csekély számu, de hálás közönség minden számot meleg elismeréssel honorált.

— **A szentkirályi gazdakör** folyó hó 20-án délután 3 órakor tartotta március havi választmányi ülését az összes tagok jelenlétében. A gazdakör tagjai részére a székelyföldi miniszteri kirendeltség által kiosztandó tavaszi vetőmagvakból 150 vékát fognak kérni. Felolvastattott a földmivelésügyi miniszter leirata, mely szerint 360 drb nemes gyümölcsfa oltványt utalt ki a gazdakörnek kedvezményes áráért. Ezzel kapcsolatosan **Tamás István** pleb. elnök a gyümölcsfák ültetéséről hosszabb tanítást tartott. A m. kir. VII. kerületi méhészeti szaktanár értesítette a gazdakört, hogy folyó év jun. 14-én előadást fog tartani. Ennek kapcsán **Berze Albert** indítványozta, hogy a tagok részére és költségére legalább is 40 méhesalád szerzettessék be. A bevásárlásra **Gál Imre** tanító kértet fel. A gazdakör részére egy állandó méhtelep létesítéséhez a Földmivelésügyi miniszter segélyét kéri. A száj- és körömfájásról alkotott védekezési utmutatás felolvastatván, pontonkint megmagyaráztattott. A gyűlés ezzel véget ért.

— **A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar**, az fedezze magzükségletét **Mauthner Ödön** cs. és kir. udvari magkereskedésében **Budapestben, Rottenbiller-utca 33.** A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általános ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágujdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

— **Tanítók figyelmébe.** A következő sorokat vettük: **Lampel Róbert** (Budapest, Andrásy-ut 21.) kiadásában megjelent dr **Berzeviczy Albert** vallás- és közoktatásügyi miniszter, ur ő nagyméltóságának fénynyomatu arcképe, a miniszter ur ő excellenciájának szives engedelmével, 60—43 $\frac{1}{2}$ cm. magyságban. Ára csomagolással 4 K 60 fillér. E helyett az állami iskolák 2 korona kedvezmé-

nyes áráért kapják; ehhez járul 50 fillér portó- és csomagolási díj. — Tudomás és mihez tartás végett közlöm. Székelyudvarhely, 1904. március 23. **S z i k l a y** s. k. kir. tanfelügyelő.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg lehet, amelyet igen korlátozott számu és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely“ apró és rendes hirdetései — melyeket hetenkint kétszer: *csütörtökön és vasárnap* nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — *a legolcsóbbak* és feltétlenül eredményt biztosítók.

— **Nyilvános köszönet.** Az **Orbán Balázs** szobor-alapnak a székelykereszturi „Mükedvelő Társulat“ 47 K 71 fillért küldött, mint a folyó hó 14-én tartott színelőadás tiszta jövedelmét. Fogadja a hazafias irányban működő s kulturmissiot teljesítő társulat a szobor bizottság meleg köszönetét. Székelykeresztur, 1904. március 20. **Barabás Lajos**, b. pénztárnok.

— **Hirtelen halál.** **Libik Márton** homoródozlándi lakos pénteken tojást szállított Segesvárra. Visszajövet szombaton este állítólag — ittas állapotban a Homoród-patak malomárkába esett s belefuladt.

— **Eladó telek** **Orbán Balázs**-utca 4. szám alatt. Értekezhetni lehet **B a l ó Zsigmond** aranyművessel.

Csarnok.

A jégsark.

Az észsarksarknak problémája Mindenkit mélyen érdekel, Sok szépet összeirtak róla, Kik hozzá sohse értek el.

A globuszt mindenütt bejárták, Hogy nincs-e vajjon itt vagy ott? És századéveken keresztül Sok szép kísérlet befagyott.

A mig kutatnak nyakra-főre, Én csak mosolygok csendesen, A jégsarkot rég megtaláltam Az ön szívében kedvesem.

Ifj. Téglás Gábor.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

181—1904. szám.

Felhívás.

Székelyudvarhely, Felső-Boldogasszonyfalva, Bikafalva, Bethlentfalva, Kadicsfalva azon székely kiscsajdait, akik kertjeikben jó minőségű egres- és veres-szőlő töveket akarnak ültetni, felkérjük, hogy az illető községek tanítóinál, illetve Székelyudvarhelyt a gazdasági egyesület titkáranál jelentésék be, hogy hány darab egres és hány drb veres szőlőt ohajtanak ingyen kapni; felkérjük egyúttal az illető tanító urakat, hogy községek lakói érdekében e csekély fáradságot igénylő összeírást elvégezni és az összeírási ívet legkésőbb március 27-ig a gazd. egyesület titkárához beküldeni sziveskedjenek.

Egy-egy község részére mintegy 280 tö jut, melyből egy-egy kis: azda, kertje terjedelméhez képest, 20—30 darabot kaphat.

A kiosztásról, az ívek beérkezése után lesznek az illetők értesítve.

Székelyudvarhelyt, 1904. március 16.

Az elnökség.

Nyilt-tér*

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnötteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a **legkitűnőbb tisztító szernek** bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr **Hebra** tanár, **Schauta**, **Frühwald**, **Breus** Károly és **Gusztáv**, **Schaudlbauer** stb. által a legjobb eredménnyel használgják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Vendéglő-elárverezés. Székelyudvarhelyt, **Kossuth-utca 85. sz.** alatti telkemet (Zöldfa-vendéglő) *folyó hó 27-én* (vasárnap) délután 3 órakor szabad kézből a legtöbbet ígérőnek *árverezés útján eladom.* Bővebb felvilágosítással ott a helyszínen bármikor szolgál **Stemmer József**, tulajdonos.

Garnitúra piros selyem (1 divány, 6 karosszék, 2 kerekasztal) eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Házeladás. Székelyudvarhelyt, a vasutal szemben levő **Bálint-utca** sarkán levő üzlethelyiség, 4 szoba, konyha, kamra, istálló, kocsiszin s más melléképületekkel szabad kézből eladó. Telek nagysága 315 □-öl. Értekezni ugyanott lehet.

MELEG SÓSFÜRDŐ

a hét minden napján **Gergely Feren** páratlan gyógyhatásu sósfürdőjén kapható. A fürdőszobák és folyosó is fűtve van. Ott helyben kitűnő o o o ételeket és italokat szolgáltat o o o *ifj. Bodrogi György*, fürdő-bérlő.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Egy jó karban levő faház

(3 szobás) anyaga olcsó áron eladó. Értekezhetni e lap kiadóhivatalában.

Fürdő bérbeadás. L ö v é t e közszeg közbirtokossága a tulajdonát képező **Ugron-féle** kerek fenyőerdői „**Dobogó-fürdőt**“ egymásután következő **három évre** (1904—1906-ig) a helyszínen **1904. évi április hó 10-én** lakással együtt haszonbérbe adja. Bővebb felvilágosítással szolgál **Lövétén**, 1904. március 14-én **Mihály József**, közs. bíró; **Daró Károly**, b. pénztárnok.

! Eladó vadászfegyverek !

Egy használt, de jó állapotban levő és kitűnően beöltött drilling (háromesővű vadászfegyver) és egy 20 cal. serétes lancaster fegyver eladó. Cim e lap kiadóhivatalában.

Uj elsörangú irógépek üzletfelosztás folytán jutányosan kaphatók. Tudakozódások: „Nagyon jutányos“ jeligével e lapra hivatkozással **Mosse Rudolf**hoz, Budapest, **Ferencziek-tere 1.** intézőndök.

Eladó Székelykereszturon a „**Korona**“-szálloda és vendéglő. Értekezni lehet a tulajdonosnál **Marosvásárhelyt, Szántó-utca 43-ik szám** alatt.

